

معرفی کتاب

● پیشینه تاریخی و فرهنگی لاهیجان و بزرگان آن

تألیف محمدعلی قربانی، نشر سایه، تهران و قم

از آن گروه کتابهایی است که به نظر می‌رسد درست پخش نشده و اغلب مردم که به دنبال چنین کتبی هستند از نشر آن مطلع نباشند. چون کتاب مربوط به گیلان بود بیشتر در آن منطقه توزیع شد. کتاب پر حجم بسیار با اهمیتی است. نزدیک به ۹۰۰ صفحه شامل سه بخش ۱- پیشینه گیل و دیلم ۲- پیشینه لاهیجان ۳- شرح حال بزرگان است. مؤلف محترم حجة الاسلام محمدعلی قربانی فرزند حضرت آیت‌الله زین العابدین قربانی امام جمعه محترم شهرستان لاهیجان است. خود ایشان مقدمه‌ای بر کتاب مرقوم فرموده و فریاد آنرا بر شمرند. این کتاب مفید را باید «تذکره علمای لاهیجان» نامید.

در بخش اول (حدود ۱۰۰ صفحه) پیشینه گیل و دیلم در دورانهای مختلف تاریخی و نیز شرح حال فرمانروایان این منطقه با ذکر وقایع و رخدادها همراه با ذکر شواهد و مآخذ به نگارش درآمده.

در بخش دوم (حدود ۲۰۰ صفحه) از گذشته تاریخی لاهیجان و پیشینه و سوابق جغرافیایی و کشاورزی با ذکر اسامی مساجد و محلات و بقعه‌ها و نیز نام امیران و حکام لاهیجان سخن به میان آمده و مسائل فرهنگی و آداب و رسوم، حتی نام خوراکیها آورده شده است.

اما مفصل‌ترین قسمت این کتاب ارزنده بخش سوم (حدود ۵۶۰ صفحه) است که شامل شرح حال و سرنوشت نامه ۱۰۶ تن از اندیشمندان و بزرگان علمی و دینی لاهیجان است. احوال و آثار بعضی علما مانند فیاض لاهیجی و حزین لاهیجی به‌طور مبسوط نگاشته شده. محدوده‌ای که مورد نظر مؤلف بوده منطقه جغرافیایی وسیع شرق گیلان با نام قدیمی (بیه پیش) از سفیدرود تا چالوس در گذشته دور بوده است. در این بخش سرگذشت و آثار علمی بزرگان از یوحنا دیلمی یکی از حواریون حضرت عیسی (ع)

که حدود ۶۰۰ سال قبل از اسلام می‌زیسته تا بزرگان امروز آورده شده که البته حکما و فلاسفه، علمای دینی و بعضی شعرای مد نظر در این بخش عظیم گنجانده شده است. کتاب وزین و معتبری است که صورت منابع حدود ۱۳۰ عنوان در پایان ذکر شده. این اثر جامع و نفیس با همت فاضل محترم آقای جعفر پژوم مدیریت نشر سایه که خود از اندیشمندان لاهیجان هستند به نحو چشم‌سا و دلپذیری به طبع رسیده و کتاب را صدچندان زیبا جلوه می‌دهد. ناشر گرامی در سال ۱۳۷۲ کار فرهنگی دیگری در زمینه شرح حال و خدمات کاشف السلطنه (چایکار) نوشته خانم ثریا کاظمی نوه کاشف السلطنه به صورت کتاب به جامعه عرضه نمود که متأسفانه این اثر مستند و مفید و ارزشمند در بخش انحصاری عمل شد، گویانکه در سال ۱۳۷۶ به چاپ دوم رسید، اما هنوز ناشناخته مانده. اینجانب نیز شرح گسترده و جامعی در معرفی کتاب و خدمات بی‌نظیر کاشف السلطنه تهیه دیده است که عنقریب چاپ خواهد شد. در هر حال توفیق آقایان محترم را که در کار توسعه فرهنگ پویا و فعال هستند از خداوند سبحان خواهانم.

● کتاب‌شناسی انقلاب مشروطیت

تألیف علی پورصفر، مرکز نشر دانشگاهی، تهران

مؤلف در یک دوره از شرایط خاص زندگانی خود و بر اساس علاقه‌مندی خویش و در یک کوشش فراوان کتابهایی در مقوله انقلاب مشروطیت را خوانده، یا به کتابخانه‌ها و آرشیوها مراجعه نموده، مجلات و روزنامه‌های متعدد و مختلف را مطالعه نموده و سپس فیش‌برداری کرده، آنگاه به تنظیم برگه‌ها پرداخته تا بالاخره این اثر مفید و ارزنده را پدید آورده است. اهمیت این کتاب‌شناسی در حدی است که هر محقق و پژوهنده تاریخ مشروطه به راحتی خواهد توانست زمینه مورد پژوهش خود را در سرفصلهای مختلف و مربوط به هر نقطه از کشور که باشد به آسانی بیابد. مدخلهای متعددی که در مورد کتابها و مجلات و روزنامه‌ها و حتی در خصوص کتابهای خطی و رساله‌های تحصیلی دانشگاهی انتخاب شده، گستردگی کار را به خوبی مشهود می‌سازد. مقدمات پیدایش و عوامل مؤثر در شکل‌گیری مشروطیت در قالب روزنامه‌نگاری، هنر و ادبیات و تشکلهای سیاسی و اجتماعی و غیره محتوای اصلی و متنوع این کتاب‌شناسی است. تفکیک موضوعها بسیار سنجیده و روشن‌گزینش گردیده است.

من دو جلسه با مؤلف گرامی درباره چگونگی تهیه و تنظیم این کتاب‌شناسی به مذاکره نشستیم. وی را فردی بصیر و با آگاهیهای بسیط در این زمینه یافتیم. دامنه اطلاعات او

در این بخش از تاریخ بااهمیت کشور ما بسیار گسترده و عمیق است. وی را باید از مطلعین خبره در تاریخ مشروطیت دانست. نامبرده برای گردآوری این کتاب‌شناسی حدود دو هزار کتاب و قریب دو هزار عنوان روزنامه و مجله را دیده و خوانده و یادداشت برداری نموده است. حاصل مطالعه و کار تحقیقی او به شکل دلپذیری که خارج از الگوی فهرست‌نگاری هم نیست عرضه شده که مرکز نشر دانشگاهی با وقوف به اهمیت این پژوهش، کتاب‌شناسی مذکور را چاپ و منتشر نموده است.

برای هر کتاب یا مقاله که معرفی شده طبعاً نام نویسنده، نام موضوع، نام کتاب یا مجله، تاریخ انتشار، نام ناشر آورده شده که این قاعده کلی هر فهرست‌نگاری است. در هر حال محققان و پژوهشگران تاریخ ما که پی جوی منابع گسترده در این فصل از گذشته کشور ما هستند، مأخذ معتبر و وسیعی پیش روی دارند که به آسانی به آنچه مورد نظر است دست خواهند یافت. فهرست‌هایی شامل کتابنامه و راهنما در انتهای کتاب آورده شده که اندکی ایراد اصولی در آن دیده می‌شود، لکن هیچ لطمه‌ای به اهمیت پژوهش و اعتبار آن نخواهد زد. مطلع شدیم که مؤلف در صدد تهیه کار پرفایده دیگری شامل گردآوری القاب و اشخاص و مناصب در اندازه توصیف مختصر در عهد قاجاریه می‌باشد که امید است آن کار نیکو هم به زودی عرضه شود.

● روزنامه خاطرات عین‌السلطنه (قهرمان میرزا سالور)

به کوشش مسعود سالور و ایرج افشار، انتشارات اساطیر

مؤلف این خاطرات قهرمان میرزا سالور آجودان حضور (عین‌السلطنه) فرزند دوم شاهزاده عبدالصمد میرزا عزالدوله برادر ناصرالدین شاه است. ناصرالدین شاه همواره نسبت به این برادرش و نیز عباس میرزا ملک‌آرا برادر دیگرش و فرزندان آنان کم‌مرحمت بود. نویسنده که از شاهزادگان درجه اول قاجاری به شمار می‌رفت، طبعاً در ارتباط نزدیک با دربار و درباریان و دیگر شاهزادگان و وقایع درباری در طول ۶۵ سال (۱۲۹۹-۱۳۶۴ قمری) باداشتهای خود را مشحون از ذکر حوادث و جریانات تاریخی مربوط به ایران و وقایع جهانی و مطالب مفید دیگر ساخته است. نامبرده با اینکه منصب نظامی با درجه سرتیپی نوپخانه داشته، ولی هیچگاه دارای مشاغل درجه اول مملکتی نبوده. اغلب به همراه پدرش که حاکم ولایات مختلف می‌شد، به عنوان نایب‌الحکومه در خدمت او بود. بنابراین تجربه فراوانی در طی همین سفرها در مناطق فارس، همدان، مازندران، لهستان، قم، نهاوند، الموت و قزوین، لاریجان، زنجان، خراسان و ترکستان و... کسب نموده و اطلاعات سودمند و ذی‌قیمتی از رویدادهای مناطق مختلف

جغرافیایی به خواننده می‌دهد. قهرمان میرزا هنگامی که ۱۱ ساله بود (از سال ۱۲۹۹) شروع به نوشتن یادداشت نمود. یا به صورت دیگر باید گفت ابتدای خاطرات از ۱۱ سالگی عمر او بوده و تا چند روز قبل از مرگش (۱۳۶۴ قمری برابر با ۱۳۲۴ شمسی) دفتر به دفتر ادامه یافته است.

قهرمان میرزا خاطرات خود را طی این ۶۵ سال در دفترچه‌های متعدد می‌نوشت که نام هر یک را روزنامه گذاشته و هر روزنامه مربوط به ایام بخصوص یا سفرنامه‌ای است. تمامی خاطرات به پنج دوره یا پنج جلد تقسیم شده که مجموعاً در حدود بین ۸ تا ۱۰ جلد تنظیم و نشر خواهد شد. بدین صورت که جلد اول (در سال ۱۳۷۴ منتشر شده) تا پایان پادشاهی ناصرالدین شاه - جلد دوم (در سال ۱۳۷۶ منتشر شده) وقایع دوران مظفرالدین شاه - جلد سوم (اوایل سال ۱۳۷۷ پخش گردید) مربوط به محمدعلی شاه و حوادث زمان او - جلد چهارم دوران سلطنت احمدشاه را در بر می‌گیرد (این جلد بسیار گسترده است و در مجلدات چندگانه چاپ خواهد شد) - جلد پنجم از پایان سلطنت احمدشاه و فروپاشی دوران قاجار و شروع سلطنت پهلوی اول تا ۱۳۲۴ شمسی را در پی دارد.

دوران ۶۵ ساله‌ای که قهرمان میرزا خاطرات خود را نوشته دارای مطالب متنوع و گوناگون اجتماعی و فرهنگی است که تحول زمان نیز در آن کاملاً مشهود و حالات مختلف بخش عظیمی از جامعه ما در عهد گذشته در آن منعکس است که طبعاً جذاب و خواندنی و دلپذیر خواهد بود. مؤلف به نقاشی هم علاقه‌مند بوده که گاه در صفحات کتاب نمونه‌هایی از تصویرگری او دیده می‌شود. بعضی شب‌نامه‌ها و اعلامیه‌های مربوط به حوادث این ایام را هم در دفترها الصاق کرده بود که در چاپ آورده شده است. گاهی هم نوشته و یا شعری از روی روزنامه‌ای نقل می‌شود.

در نوع خود خاطرات بی‌نظیری است. قبلاً چند کتاب خاطرات مربوط به ایام قاجار از رجال آن عهد منتشر شده که از نظر محتوا و حجم و دوران تاریخی هیچ یک به پای این خاطرات نمی‌رسند. به گمانم از این جهت اعتبار و ویژه‌ای دارد. تیتراهای فرعی میان مطالبی برای کتاب منظور شده که بی‌شک خواننده سهلتر به موضوع پی خواهد برد. روش تصحیح و پیراسته کردن متن کتاب مطلوب و منطقی است. طبعاً تخصص و آگاهی عمیق ایرج افشار به مسائل تاریخ مشروطه و قاجار در سامان دادن این اثر مهم تاریخی نقش داشته است. مجلدات منتشر شده فاقد فهرست راهنماست. مقرر شده فرد دیگری به این جمع بپیوندد تا کار عظیم استخراج فهرستهای چندگانه را با توانایی خود به سامان برساند که محتملاً تمام نمایه‌ها یک جا در یک جلد در پایان به طور مستقل نشر خواهد یافت. همت و توانایی جناب مسعود سالور در ثمربخشی این یادگار پلر ستودنی است.

انتشارات اساطیر هم ان شاء الله با کوشش مجدانه خود این خاطرات را سریعاً به پایان خواهد رساند.

● سلمان فارسی

تألیف عطاء الله مهاجرانی، انتشارات اطلاعات، تهران

اساس تألیف این تحقیق بر پایه مدارک و مآخذ بیشماری است که مؤلف محترم اهم آنها را در ابتدای کتاب بر شمرده است. بدین ترتیب (۱) منابع و مآخذ تاریخی و رجالی و روایی به زبان عربی (۲) تفاسیر قرآن مجید (۳) منابع جغرافیایی (۴) پژوهشهای معاصر. نگاهی به صورت چهل صفحه‌ای این مدارک و مآخذ، عمق موضوع تحقیق و گستردگی و اهمیت کار ارزشمند فاضل محترم دکتر سید عطاء الله مهاجرانی را به خوبی نشان می‌دهد. «این پژوهش به عنوان رساله دکتری تاریخ در دانشکده علوم انسانی دانشگاه تربیت مدرس در جلسه ۹ تیر ماه ۱۳۷۵ با درجه عالی به تصویب رسیده است». عنوان رساله بررسی سیر زندگی و حکمت و حکومت سلمان فارسی نام دارد.

دکتر سید عطاء الله مهاجرانی چهره خردورز شناخته شده و نیز ادیب روشن بین و متفکر جامعه فرهنگی ماست. علاوه بر اینکه در پهنه معارف اسلامی صاحب نام است، در عرصه تحقیقات ادبی نیز فردی حافظ پژوه و فردوسی شناس می‌باشد. این رساله حاصل گرانقدر تتبع اوست. آشنایی مردم شریف ما با تاریخ زندگانی سلمان فارسی اندک است. دهقان زاده‌ای دارای اندیشه و دانش که اهل جی اصفهان (اکنون بلوک وسیعی از اصفهان و خیابان و میدانی به این نام در دو طرف زاینده رود وجود دارد) بوده و در دهه شصت عمر خود در حالی که آیین مسیحیت و نام «روزبه» داشت خدمت پیغمبر اکرم (ص) رسید و به اسلام گروید و به نام سلمان ملقب شد و بعد یار نزدیک و محرم راز پیامبر گرامی گردید و احتمالاً در عهد خلافت عثمان درگذشت.

مؤلف ارجمند در پی جستجوی مفصل و گسترده خویش در احوال و زندگانی سلمان به تمام جوانب و نادانسته‌ها پاسخ داده است. این اثر پژوهشی گرانبها ۲۴۰ صفحه‌ای در ۱۸ بخش تنظیم و نگارش یافته که دقت و وسعت اطلاعات مؤلف در جای جای رساله مشهود است. شواهد و مدارک مستدل در تألیف این رساله تحقیقی همراه شده که آن را غنی و پر بهره جلوه می‌دهد. کتاب فاقد فهرست اعلام راهنماست. هر چند این کمبود در حقیقت نقص محسوب می‌شود، ولی به هیچ وجه از اعتبار آن نمی‌کاهد. از آن دست کتابهای مفیدی است که همگان از انتشار آن مطلع نشدند. کتاب

معتبر و پر محتوایی است که مطالعه آنرا به دوستان و جستجوگران در احوال سلمان فارسی توصیه می‌نماییم.

● آسمان و خاک

نوشته تاجماه آصفی، مرکز نشر دانشگاهی، تهران

کتاب با نام دقیق آسمان و خاک (الهیات شعر فارسی از رودکی تا عطار) رساله دکتری خانم تاجماه آصفی از دانشکده ادبیات و علوم انسانی دانشگاه تهران است که در سال ۱۳۶۹ گذرانده شده است. کتاب تحقیقی بسیار سودمندی است که بر پایه بررسی و یادداشت برداری از مآخذ کلامی که در بردارنده آرای مذاهب مختلف دین مبین اسلام و نیز با بهره گیری از کتب کلامی شیعه امامیه، اسماعیلیه فراهم گردیده نگارش یافته است. از دیوانهای شعری مورد نظر هم با توجه به معتقدات کلامی آنان اشعاری به عنوان شاهد مثال و نیز مقایسه بین آنها با گواه کلامی همراه با آیات و احادیث استخراج و آورده شده که به اعتبار و اهمیت رساله می‌افزاید و به خواننده بهره فراوان می‌دهد.

کتاب شامل چهار بخش است که عبارتند از ۱- علم کلام و تأثیر آن در شعر فارسی در وجوه: تعریف، تسمیه، روش، فایده، پیدایش، تأثیر. ۲- از رودکی تا فطران که به بررسی اشعار رودکی، میسری، کسایی مروزی، فردوسی، فرخی، عنصری، فخرالدین اسعدگرگانی، اسدی طوسی، فطران تبریزی پرداخته شده و ۲۸ صفحه از کتاب به این عده از شعرا اختصاص دارد. ۳- ناصر خسرو که بیش از ۱۱۰ صفحه از کتاب را به تنهایی پر نموده، در خصوص توحید و تأویل در اشعار او در نهایت شیوایی و پختگی سخن گفته شده است. ۴- از سنایی تا عطار شامل بررسی اشعار سنایی، عمیق بخارایی، قوامی رازی، انوری، سوزنی سمرقندی، رشید وطواط، جمال‌الدین عبدالرزاق اصفهانی، خاقانی، ظهیر فاریابی، نظامی گنجوی که در این جستار اشعار نظامی در مباحث: نظامی و توحید، نظامی و رؤیت و معراج، نظامی و سعادت و شقاوت، نظامی و ارزاق و آجال مورد بررسی و تتبع واقع گردیده است. سپس نوبت به شیخ عطار می‌رسد که با ذکر شواهد نیک از اشعاری که در بردارنده موضوع کلامی است آورده می‌شود. در پایان کتابنامه و نیز معرفی بیست عنوان از منابع معتبر، فهرست راهنما که دربرگیرنده آیات قرآنی، احادیث، اشخاص، کتابها، فرقه‌ها، مکانهاست به چشم می‌آید. کتاب در ۳۰۶ صفحه به قطع وزیری است.

کتاب در قالب پایان‌نامه به بررسی محدوده ۳۰۰ ساله از ۳۲۷ تا ۶۲۹ هجری قمری می‌پردازد (از اوایل قرن چهارم تا اوایل قرن هفتم) که به شکل دلپذیر و زیبایی چاپ شده

است. آنچه بیش از هر چیز جلب توجه می‌کند و چشم را می‌نوازد آراستگی کتاب است. هنگامی که خواننده کتاب را در دست می‌گیرد و به خواندن می‌پردازد، کشش و انگیزه‌ای در ذهن او پدید می‌آید که ناگهان فن هنرآوری ویراستاران بصیر گروه علوم انسانی مرکز نشر دانشگاهی را به یاد می‌آورد که با دقت و هوشمندی تمام در تنقیح متن کوشش فراوانی مبذول داشته، کتاب را به صورت چشم‌نوازی ارائه داده‌اند.

● نهضت جنگل و معین‌الرعايا

نوشته دکتر شاهپور آلیانی، انتشارات میثا، تهران

زندگینامه و شرح خدمات تاریخی و اجتماعی حسن خان کیش دره‌ای معروف به آلیانی ملقب به معین‌الرعاياست. حسن خان آلیانی قبل از اینکه نهضت جنگل پا بگیرد (۱۲۹۳ شمسی) در منطقه غرب گیلان دارای قدرت محلی و نفوذ فراوان بود. منطقه وسیع فومنات با جنگلهای انبوه و گسترده تحت اقتدار وی بود. به همین جهت هنگامی که نهضت جنگل نضج یافت معین‌الرعايا به نهضت پیوست، ولی همواره با میرزا کوچک‌خان رهبر انقلابیون جنگل تضاد فکری داشت. در واقعه قتل حیدرخان عمو اوغلی (مهرماه ۱۳۰۰ شمسی) اغلب مورخین تابعین او را مقصر قلمداد می‌کنند. تاریخ‌نویسان نهضت جنگل مانند ابراهیم فخرایی، محمدعلی گیلک (خمامی)، اسماعیل خان جنگلی، صادق کوچک‌پور در آثار مکتوب خود که از تاریخچه جنگل نوشته‌اند جملگی برای معین‌الرعايا باب دیگری گشوده بودند. اکنون که همه بازماندگان نهضت جنگل در گذشته‌اند و در قید حیات نیستند، این کتاب که نوشته نوه آن شادروان است بر اساس روایات محلی از اینجا و آنجا فراهم آمد، با واگویی ماجراهایی که تازگی دارد و در دیگر کتب تاریخی مربوط به نهضت جنگل گفته نشده، به بازار عرضه گردیده و از آن دسته کتابهایی است که یقیناً در سطح گیلان بیشتر پخش شده، به درستی و طبق رویه برای آن تبلیغ کافی نشده است.

شادروان معین‌الرعايا خدمات شایان توجهی به مردمان مناطق غرب گیلان نموده است، در عین حال از بازوان قدرتمند جنگل بود. در روزهای از هم پاشیدن نهضت، خود را تسلیم قوای دولتی نمود، بعد به مقام رسید و نایب‌الحکومه فومنات گردید و مدیریت همان مناطق به وی سپرده شد. تا اینکه در سال ۱۳۰۵ در حالی که در بیمارستان بستری بود به طرز مشکوکی در می‌گذرد. این کتاب نیاز به تحلیل و بررسی همه‌جانبه دارد که امیدوارم به زودی به آن بپردازم تا جویندگان حقیقت را مقبول افتد.

این مجموعه پربار به مناسبت چهلمین سال درگذشت شادروان ابوالحسن صبا موسیقیدان برجسته ایرانی به همت آقای علی دهباشی در بهمن ماه ۱۳۷۶ منتشر شده است. مجموعه ۴۳۲ صفحه‌ای شکل دلپذیر و پاکیزه‌ای دارد. با ۴۵ مقاله تحقیقی از آموختگان مکتب صبا و نیز تنی چند از محققان در احوال و آثار او و همچنین موسیقیدانان هنرمند در این جُنگ چاپ شده است. گردآورنده با ظرافت و دقت تمام مطالب مربوط به صبا را یکجا در این مجموعه ارائه نموده است. از آثار قلمی مکتوب صبا هم بعضی نوشته‌ها در این اثر دیده می‌شود. همراه با تعدادی عکس و دستخط آن مرحوم. ناشر این کتاب نشر «ویدا»ست.

● درخت معرفت (جشن‌نامه زرین‌کوب)

این مجموعه گرانقدر پر مطلب که به منظور سپاس از استاد عالیمقام ادب فارسی که بیش از پنجاه سال است فعالانه در عرصه کارهای پژوهشی، کوششی درخور مبذول داشته و علاقه‌مندان و مشتاقان را بهره‌مند نموده است به کوشش علی اصغر محمدخانی فراهم آمده و در ماه پایانی سال ۱۳۷۶ به همت انتشارات سخن عرضه گردیده است. کاری است شایسته و بایسته حاوی بیش از چهل مقاله و اثر علمی که محققان طراز اول در حوزه‌های متفرع ادب فارسی مرقوم داشته‌اند.

مجموعه حاضر در دو بخش است. بخش اول درباره زرین‌کوب نام دارد. در این بخش ۱۴۰ صفحه‌ای زندگانی استاد، شمارنامه عمر استاد، فهرست آثار استاد توسط خود گردآورنده انشاد و تنظیم شده که کاملاً دقیق و مبسوط است. در همین بخش حدود ده مقاله و شعر نیز که همه درباره شخصیت ممتاز فرهنگی استاد و خاطرات از او به نگارش درآمده به چشم می‌آید و در بخش دوم هم حدود سی مقاله پژوهشی ناب و ممتاز که استادان برجسته در صحنه تحقیقات ادبی نگاشته‌اند.

مجموعه مذکور شکیل و بسیار دلپذیر چاپ شده است، به ویژه اینکه ۲۸ قطعه عکس خاطره‌انگیز از استاد در دوران مختلف همراه با دوستان فاضل و صمیمی پایان‌بخش این جُنگ ۶۰۰ صفحه‌ای است.

● سخنواره (به یاد خانلری)

پنجاه و پنج گفتار پژوهشی به یاد استاد دکتر پرویز ناتل خانلری حاصل کوشش استاد ایرج افشار که با نام «سخنواره» در ماههای پایانی سال ۱۳۷۶ و همراهی دکتر هانس روبرت رویمر ایران‌شناس آلمانی است به وسیله انتشارات توس انتشار یافته است.

مندرجات کتاب قطور ۹۵۰ صفحه‌ای در ابتدا چند پیش‌سخن به‌صورت شعر و نوشته دارد، آنگاه به چهار بخش تقسیم شده است. بخش اول: زبان فارسی و زبان‌شناسی (۹ مقاله) بخش دوم: ادبیات فارسی (۱۴ مقاله) بخش سوم: تاریخ و فرهنگ (۲۰ مقاله) بخش چهارم: مقالات به‌زبانهای دیگر (۱۱ مقاله). این بخش اخیر که نوشته‌هایی از مستشرقین اروپایی و هندی دارد با همان زبانی چاپ شده (انگلیسی، فرانسه، آلمانی) که نویسنده نوشته است و ظاهراً گردآوری این بخش بر عهده دکتر رویمر بوده است. ضمناً نباید ناگفته گذاشت که یارای خرید این قبیل مجموعه‌های نفیس به جهت گرانی قیمت برای علاقه‌مندان به داشتن این‌گونه اثرهایی که گهگاه منتشر می‌شوند و ممکن است دیگر بار تجدید چاپ نشود برای همگان نیست.

● یاد بهار

یادنامه معتبر دیگری به یاد شادروان دکتر مهرداد بهار استاد فرهیخته زبان‌شناسی که در آبان‌ماه ۱۳۷۳ درگذشت به کوشش دکتر علی محمد حق‌شناس و دکتر کتابون مزداپور و دکتر مهشید میرفخرایی با همکاری رحمت‌الله رحمت‌پور و مهدی مدائنی در ماههای پایانی سال ۱۳۷۶ منتشر شد که ناشر آن نشر آگه بود. ۴۶ مقاله پژوهشی در بخشهای فرهنگ و زبانهای باستانی، تاریخ، ادبیات، زبان‌شناسی همگانی و گویشها دربرگیرنده این مجموعه نفیس است. از این مجموع ۶ مقاله هم توسط اساتید به یاد بهار نوشته شده که در ابتدا دنبال هم آمده است. چاپ این کتاب ۷۰۰ صفحه‌ای بسیار پاکیزه و زیبا و با همکاری نویسندگانی است که عموماً در حوزه‌های تخصصی خود شناخته شده هستند. در بخش فرهنگ و زبانهای باستانی نیز پنج مقاله علمی از دانشمندان خارجی امثال هنینگ، آساطوریان، زینر، مری بویس، میرچا الیاده دیده می‌شود که محققان گرامی ترجمه کرده‌اند. نقاشی روکش کتاب از آیدین آغداشلوست و نیز گروه دیگری که در پدید آردن این اثر نقش داشته‌اند و نامشان در شناسنامه کتاب یاد شده است.

محمدرسول میرهاگنت